

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет філології та журналістики

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. декана факультету
філології та журналістики
Валентина КОВАЛЬ

«_____» _____ 2023 року

ПРОГРАМА ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ІСТОРІЇ З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ
(ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ)

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ – «МАГІСТР»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: Середня освіта (Українська мова і література.

Історія)

ВСТУП

Випускний екзамен магістрантів, які закінчують заклад вищої освіти, полягає у встановленні відповідності рівня якості отриманих ними знань вимогам стандартів вищої освіти після закінчення навчання за освітнім ступенем «магістр».

Випускний екзамен – це форма підсумкового контролю, що проводиться після завершення навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем з метою визначення фактичної відповідності підготовки випускників нормативним освітньо-кваліфікаційним вимогам.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену охоплює теми фундаментальних дисциплін з історії, які забезпечують професійні знання та уміння магістра.

У програму екзамену включені питання з історіографії всесвітньої історії, історія міжнародних відносин, історії української державності та методики навчання історії в закладах профільної середньої освіти.

Метою випускної атестації з освітньо-професійної програми підготовки ОС «Магістр» є визначення рівня засвоєння здобувачами цих нормативних дисциплін.

Інформаційною базою для формування засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки є змістові модулі за програмами навчальних дисциплін, що формують систему компетенцій магістра і виносяться на державну атестацію.

Відповідно до цього, до державного екзамену включено основні теоретичні питання зі зазначених дисциплін.

Магістранти освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література. Історія)» повинен знати:

- призначення і зміст гуманітарних наук, місце історії в системі гуманітарного знання, природу людського суспільства і роль особи в його функціонуванні;
- основні віхи світової історії в цілому та конкретну історію окремих країн, регіонів і народів;
- значення історії України в загальноєвропейському та світовому історичному процесі;
- сутність європейського антропогенезу і процесу формування українського народу;
- етапи становлення і розвитку історії як науки, її основні напрями і школи, вітчизняні та зарубіжні історіографічні концепції;
- основні поняття та методи історичного джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін;

Магістр освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література. Історія)» повинен вміти:

- комплексно аналізувати історичні джерела та історичні факти;
- системно мислити і синтетично використовувати набуті знання у своїй дослідницькій та професійній діяльності;
- проводити бібліографічний аналіз та опис, способи та прийоми роботи з базами даних та інформаційних систем;
- готувати наукові реферати, огляди літератури, рецензії;
- організовувати і проводити краєзнавчу та лекційно-екскурсійну роботу;
- вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;
- застосовувати категоріальний апарат та методи дослідження, проводити історіографічний та джерелознавчий аналіз;
- вільно володіти оптимальним понятійним апаратом курсу «Методика навчання історії у закладах профільної середньої освіти »;

Випускний екзамен з історії складається в усній формі.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний курс складається з дисциплін з «Історіографії всесвітньої історії», «Історії міжнародних відносин», «Історії української державності», «Методики навчання історії в закладах профільної середньої освіти» і має на меті сформуванню цілісного знання всесвітньої історії, прослідкувати єдність процесів та виділити відмінності в розвитку країн світу, залучити Магістрантів до загальнолюдських цінностей, досягнень світової культури, ідей гуманізму. Курс охоплює період з давніх часів й до сьогодення і ставить завдання оволодіння знаннями про історичний шлях, який пройшли народи та країни світу, про єдність загального й особливого з позицій історизму, діалектичного розуміння багатогранності та суперечливості історії. Також курс передбачає знання сучасних концепцій і найновіших досягнень сучасної медієвістики, знання політичної, економічної і соціальної історії країн Європи, Азії, Африки і Америки в різні історичні періоди, науковий аналіз історичних біографій видатних осіб, історичних джерел.

Програми дисциплін враховують загальноприйняті у вищій школі принципи викладання навчальних дисциплін, складені у відповідності до типових програм історичних факультетів вищих навчальних закладів, з урахуванням шкільної програми для середньої загальноосвітньої школи.

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ ДО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

Історіографія всесвітньої історії

Поняття «історіографія». Історія історіографії як частина інтелектуальної історії. Предмет, мета й принципи історіографічного аналізу. Вплив філософських, економічних, соціальних і політичних ідей та умов на розвиток історіографії. Історія історичної думки й історія історичної науки. Історіографія й джерелознавство. Історіографія й наукознавство.

Давньогрецький поліс: соціально-економічні і політичні умови розвитку античної цивілізації. Грецька культура в класичний період: процеси індивідуалізації й раціоналізації. Історія як жанр літератури. «Батько історії» Геродот (490 – 428 рр. до н.е.). Предмет історії – «великі й подиву гідні діяння». Усна традиція й історичний метод Геродота.

Характерні риси і основні види середньовічного історіописання. Теологія історії – основа християнської історіографії. Взаємодія і взаємовплив античної й біблійної концепцій історії. Універсалізм і провіденціалізм християнського бачення минулого. Ідея розвитку в середньовічній теології історії. Дидактичність і символізм середньовічної історіографії.

Жанри середньовічної історіографії (аннали, хроніки, історії) і її еволюція. Монастирі як центри письмової культури. Всесвітні хроніки.

Антропоцентризм культури Ренесансу. Історичні джерела гуманізму. Переосмислення античної спадщини мислителями Відродження. Ставлення гуманістів до середньовіччя. Раціоналізація погляду на минуле. Секуляризація історичної думки. Формування світської концепції й нової періодизації історії. Риторична школа й драматизація історії: Леонардо Бруні (бл. 1374 – 1444). Праця Лоренцо Валли (1407 – 1457) «Трактат про підробність Костянтинового дару» і початок філологічної критики джерел.

Формування історичної культури романтизму: ідеалізація й «присвоєння» минулого. Успіхи філологічної критики текстів і перегляд найважливіших питань джерелознавства. Прийоми історичної критики: з'ясування походження джерела, запозичень, вірогідності традиції. Критичний метод Леопольда фон Ранке (1795 – 1886). Розробка нових методів дослідження (глибока внутрішня критика джерела, зіставлення свідчень), опора на офіційні документи. Новаторські семінари Ранке. Формування історичної «школи Ранке». Критика Л. Ранке гегелівської концепції історії й телеологічної теорії прогресу. Погляди Ранке на всесвітню історію.

Позитивізм: напрями історичних досліджень, нова методологія історії.

«Позитивна філософія». Перенесення законів природи на історію суспільства. Основні елементи справжньої науки: збір фактів і встановлення закономірностей історичного процесу. Головний закон розвитку історії людства

– диференціація й ускладнення функцій. Диверсифікованість і розширення джерел і кола історичних досліджень. Складання інфраструктури історіографії як окремої галузі знання. «Позитивістський стандарт» Шарля Ланглуа і Шарля Сеньобоса.

Історична наука у Франції. Криза позитивістської історіографії й формування школи «Анналів». Історія як проблема. Критика подієвої історії. Відновлення предмету й змісту історичної науки. Людина в історії й нове розуміння соціальної історії. «Бої за історію» Люсьєна Февра й «Ремесло історика» Марка Блока. «Методологічна революція» школи «Анналів».

«Глобальна історія» і концепція історичного часу Фернана Броделя.

Історія міжнародних відносин

Особливості міжнародних відносин останньої третини XIX – початку XX ст. Боротьба великих держав за остаточний розподіл світу в кінці XIX ст. Створення Троїстого та Франко-російського союзів. Початок боротьби держав за переділ світу на початку XX ст. Локальні конфлікти країн Європи. Міжнародні кризи та протиріччя на початку XX ст. Утворення Антанти. Антивоєнні рухи напередодні війни. Світ на шляху до Першої світової війни:

балканський конфлікт 1912–1913 рр. та Липнева криза 1914 р. Міжнародно- правовий аспект Першої світової війни і мета воюючих держав. Закінчення Першої світової війни та її міжнародні підсумки.

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. Паризька мирна конференція 1919 року. Мирні переговори з Німеччиною та її союзниками. Ліга Націй: цілі, завдання, та початок діяльності. Вашингтонські угоди 1921– 1922 рр. Трансформації Версальсько-Вашингтонської системи у 20-ті рр. Міжнародні відносини в період стабілізації (1924–1928). Стабілізація світового порядку і міжнародні відносини, «План Дауеса» і його міжнародний аспект. Загальні оцінки Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних договорів.

Встановлення фашистського режиму в Німеччині, його зовнішньополітична програма. Криза Версальсько-Вашингтонської системи. Спроби створення системи колективної безпеки в Європі. Радянський чинник у міжнародних відносинах.

Дестабілізація становища; крах репараційної системи і провал ідеї роззброєння. Утворення вогнищ війни на Далекому Сході і в Європі. Політика «невтручання» великих держав і її міжнародні наслідки. Утворення блоку держав-агресорів. Агресивні акції Японії на Далекому Сході і в Європі Аншлюс Австрії і підготовка Німеччини до загарбання Чехословаччини. Мюнхенська угода 1938 р. і передвоєнна політична криза в Європі. Крах політики західних держав щодо умиротворення агресора. Англо-франко- радянські переговори 1939 р. Радянсько-німецьке зближення. Договори СРСР та Німеччини 1939 р. та їх сучасна оцінка.

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни. Становлення біполярної структури міжнародних відносин. Мирні угоди з колишніми союзниками Німеччини. «Дунайська конвенція» 1948 р. Трієстське питання і австрійська проблема в міжнародних відносинах 1945–1955 рр. Мирне врегулювання в Азії. Створення Організації Об'єднаних Націй. Причини, сутність та основні етапи «холодної війни». Утворення військово-політичних блоків. Зовнішньополітичні цілі та доктрини країн Заходу і СРСР. Сателізація країн Центрально-Східної Європи.

Інституційне оформлення воєнно-блокового протистояння. Корейська війна 1950–1953 рр. і її міжнародні наслідки. Ескалація гонки озброєнь в 50-х – на початку 60-х рр. ХХ століття. Регіональні конфлікти та проблеми їх розв'язання в умовах біполярного світу. Радянсько-американські відносини на рубежі 1950–1960-х рр. Карибська криза 1962 р.

Витоки розрядки міжнародної напруженості. Дипломатична боротьба за обмеження ядерних озброєнь. Перші міжнародні договори по контролю над озброєнням. Радянсько-американські відносини в 1963–1969 рр. Зовнішня політика Шарля де Голля. Концепція «єдиної Європи від Атлантики до Уралу». Проблеми європейської безпеки в діяльності ОВД і НАТО.

Міжнародні відносини в першій половині 1970-х рр. Пошуки шляхів розрядки. Радянсько-американські відносини в 70-і рр. Гельсінський процес і проблема скорочення звичайних озброєнь в Центральній Європі. Нормалізація відносин європейських держав. «Нова східна політика» уряду В. Брандта. Підписання Заключного акту НБСЄ. Основні принципи Гельсінського акту та його історичне значення.

Міжнародні відносини в другій половині 1970-х рр. Наростання суперечностей світового розвитку. Зрив розрядки міжнародної напруженості: причини і наслідки. Радянське вторгнення в Афганістан. Загострення «холодної війни» між протилежними системами.

Нова зовнішня політика СРСР. Перехід у взаємовідносинах між СРСР і США від конфронтації до співробітництва. Концепція «нового політичного мислення» М. С. Горбачова. Радянсько-американський діалог в роки «перебудови». Вплив нового зовнішньополітичного мислення, американо- радянського співробітництва на світові процеси. Загальноєвропейський процес в 1985–1991 рр. Антитоталітарні демократичні революції 1989–1990 рр. в Східній Європі і затухання «холодної війни». Розпад Югославії. Об'єднання Німеччини. Серпневі події 1991 р. у Москві і розпад СРСР. Утворення СНД, закінчення «холодної війни» та її наслідки. Провідні тенденції міжнародних відносин на рубежі століть. Проблема міжнародної безпеки за умов глобальних викликів постбіполярних часів. Криза ООН і СБСЄ ОБСЄ. Проблема забезпечення європейської і загальної безпеки. Розширення НАТО на Схід. «Доктрина гуманітарного втручання». Регіоналізація і глобалізація міжнародних відносин.

Історія Української державності

Серпневі події в Москві та їх політичні наслідки для України. Проголошення незалежності України. Підсумки загальноукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р. Ліквідація СРСР і утворення Співдружності Незалежних Держав (СНД).

Зовнішньополітичний курс України. Відносини з Росією і США. Набуття Україною без'ядерного синусу. Участь у миротворних акціях ООН. Україна в Раді Європи.

Успіхи і труднощі розгортання державотворчих процесів. Формування інститутів державності. Політична ситуація в Україні у перші роки незалежності. Вибори першого президента України. Характер влади в пострадянський період. Вибори президента України у 1994 році.

Особливості внутрішньополітичного життя в Україні в другій половині 90-х років. Прийняття нової Конституції України та її історичне значення.

Вибори до Верховної Ради 1998 р. і вибори Президента України 1999 р. «Оксамитна революція» в парламенті на початку 2000 р.

Етапи становлення української багатопартійності, її особливості. Програмні засади та основні напрямки діяльності найвпливовіших українських політичних партій.

Економічний стан держави. Причини загострення економічної кризи. Проблема енергоносіїв. Трансформація економіки з командної в ринкову. Проблема державної і приватної власності. Курс соціально-економічних реформ президента Л. Кучми. Економічна політика урядів В. Пустовойтенка, В. Ющенка, В. Януковича.

Аграрна проблема. Дискусії навколо запровадження приватної власності на землю. Соціальна диференціація суспільства.

Помаранчева революція. Вибори В. Ющенка президентом України. Характер і зміст внутрішньої і зовнішньої політики нової влади.

Нові президентські вибори. Президент України В.Ф. Янукович та діяльність його уряду.

Вихід незалежної України на міжнародну арену. Початок державотворчих процесів. Початок формування Збройних сил та правоохоронних органів України. Повернення кримських татар на історичну батьківщину. Статус Криму.

Позачергові вибори до Верховної Ради та дострокові президентські вибори у 1994 р. Конституція України 1996 р.

Стан економіки України у 1991–1998 рр. Соціальна диференціація суспільства. Запровадження національної валюти. Демографічні процеси. Трудова еміграція. Стан сільського господарства. Початок реформ в аграрному секторі.

Основні тенденції економічного розвитку України у 1998–2008 рр. Становлення олігархічної системи. Пошуки шляхів економічної стабілізації. Початок інтеграції української економіки у європейський та світовий економічний простір.

Політична розбудова суспільства. Виборчі кампанії 1998 та 1999 рр. Леонід Кучма. Рухи протесту початку 2000-х рр. Парламентські вибори 2002 р. Президентські вибори 2004 р. Конституційна реформа 2004 р.

Помаранчева революція 2004–2005 рр. Віктор Ющенко. Суспільно-політичне життя та соціально-економічний розвиток України у 2005–2013 рр. Конституційна реформа 2010 р. Віктор Янукович.

Формування зовнішньої політики України. Ядерне роззброєння. Україна в міжнародних організаціях. Загострення відносин із Російською Федерацією. Конфронтація навколо острова Тузла. «Газові» та «торговельні» війни з Росією.

Процес європейської інтеграції та його призупинення. Магістрантський майдан. Євромайдан. Революція гідності 2013–2014 рр. «Небесна Сотня».

Анексія та тимчасова окупація Криму Російською Федерацією. Агресія Росії проти України. Початок Антитерористичної операції (АТО) в Донецькій та Луганській областях.

Дострокові президентські вибори 2014 р. Петро Порошенко. Угода про асоціацію між Україною й Європейським Союзом. Бойові дії на сході України (квітень 2014–2016 рр.). Реакція світової спільноти на агресію Російської Федерації. Процес мирного врегулювання: Мінські угоди та «нормандська четвірка». Формування громадянського суспільства. Соціально-економічний розвиток України у 2014–2016 рр.

Особливості культурного розвитку України (1991–2016 рр.). Релігійне життя. Зміни в системі національної освіти. Основні тенденції розвитку науки. Література і мистецтво. Євробачення 2005 та 2016 рр. Розвиток спорту та здобутки українських спортсменів. Чемпіонат Європи з футболу в Україні та Польщі 2012 р.

ПРОГРАМА

З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ У ЗАКЛАДАХ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

Історичний профіль в системі профільної освіти

Поняття профільної освіти. Зарубіжний і вітчизняний досвід профілізації навчання. Сутність, мета і принципи профільного навчання. Допрофільна підготовка. Основні форми організації профільного навчання. Рівні опанування змісту базових предметів. Структура профілю навчання: базові предмети, профільні курси, курси за вибором. Моделі профільного навчання. Історичний профіль. Реалізація змісту історичного матеріалу на рівні стандарту, академічному рівні і рівні профільної підготовки, курсах за вибором.

Вступ до курсу «Методика навчання історії у профільній школі»

Методика навчання історії у профільній школі – науково-педагогічна дисципліна. Предмет і завдання курсу. Зміст і структура курсу. Зв'язок методики з психологією, педагогікою, методикою викладання історії в школі. Основна методична література. Аналіз основних підручників, навчальних посібників історичних дисциплін.

Методи та прийоми організації навчання історії

Методи навчання та їх класифікація. Пояснювально-ілюстративний та репродуктивний методи навчання. Словесно-діалогічний метод. Проблемний метод. Проектна діяльність. Засади вибору методів (характер аудиторії, навчальний матеріал, культурні аспекти, освітні завдання, індивідуальний стиль вчителя).

Навчальна діяльність на сучасному уроці. Методика вивчення категоріального апарату.

Навчально-методичне забезпечення курсів історії. Програми курсів, методичні посібники, підручники, навчальні посібники, книги для читання, робочі зошити.

Специфіка роботи з науковими джерелами, художньою літературою.

Використання наочності та інформаційно-комунікаційних технологій навчання

Передумови та проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій під час викладання історичних дисциплін. Використання ІКТ у викладанні історії у старшій профільній школі.

Методичні засади використання умовно-графічної наочності у процесі навчання. Ідея кодування знань і методична система В.Ф.Шаталова. Система роботи з опорними сигналами Е.І.Пометун і Г.А.Фреймана. Іконічні моделі або піктограми. Технічні засоби навчання. Особливості візуального електронного середовища. Мультимедійні засоби навчання. Мультимедіа власноруч. Презентація мультимедійного проекту.

Форми організації навчання історії в профільній школі

Форми організації навчання. Сучасні підходи до організації навчання й інтерактивні технології. Урок як форма організації навчання. Сучасні підходи до типології та структури уроків. Інноваційні процеси у створенні сучасного уроку. Сучасний урок. Лекція, семінар, конференція та інші форми навчального заняття. Курси за вибором. Методика складання і організації курсів за вибором.

Технології навчання історії

Інновації. Дослідження проблеми інноваційного навчання історії. Педагогічні технології. Поняття інноваційних технологій навчання історії. Проектна система навчання історії. Модульні технології навчання історії. Лекційно-семінарсько-залікова технологія. Консультація як технологія навчання на уроках історії.

Значення дидактичних ігор у навчанні історії. Класифікація ігрових методів навчання історії. Структура, види та форми проведення ігор на уроках історії. Підготовка вчителя до уроку з використанням ігрових технологій.

Інтерактивне навчання історії у профільній школі

Технологія в педагогічній науці та практиці. Репродуктивна технологія навчання. Інноваційні освітні технології. Технології інтерактивного навчання. Розвиток логічного та критичного мислення шляхом використання інтерактивних технологій. Інтерактивний урок – особливий тип уроку. Структура і методика інтерактивного уроку. Методи організації та проведення дискусії. Прийоми оцінювання на інтерактивному уроці.

Методика організації дослідницької діяльності учнів старшої школи в умовах профільного навчання

Загальні підходи до організації дослідницької діяльності з історії. Методика розвитку в старшокласників основних дослідницьких умінь та навичок у процесі вивчення історії України. Розвиток уміння бачити проблеми. Розвиток умінь висувати гіпотези. Розвиток умінь задавати питання. Методика роботи з історичними джерелами в умовах дослідницького навчання. Презентація дослідницьких робіт на уроках історії.

Методика організації позакласної і краєзнавчої роботи у профільній школі

Форми й методи навчання історії старшокласників у позаурочний час (на основі наукових досліджень). Організація дослідницької діяльності старшокласників з історії України в процесі взаємодії школи та музею. Організаційні й методичні форми позакласної роботи. Проведення історичних вечорів. Історичні гуртки, клуби. Проведення навчальних екскурсій. Вікторини та ігри на історичні теми Підготовка та захист науково-дослідницьких робіт учнями в Малій академії наук учнівської молоді.

Поняття і види краєзнавчого матеріалу. Краєзнавчий матеріал на уроках історії.

Оцінювання результатів навчальної діяльності учнів

Об'єктивне оцінювання – фундаментальна задача освіти. Поняття про контроль результатів навчальної діяльності та зворотній зв'язок. Оцінювання результатів навчальної діяльності: індивідуальні та групові форми роботи. Письмові контрольні роботи, тестові завдання в системі оцінки знань.

ПИТАННЯ З ІСТОРІЇ ДО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. «Вступ до вивчення історії» Шарля Ланглуа і Шарля Сеньбоса про роботу з історичними джерелами.
2. «Історія» Геродота і формування наративного напрям античної історіографії.
3. Боспорське царство.
4. Гельсінкських угод.
5. Гендерні студії як важливий напрям сучасної історіографії.
6. Голодомор 1932 – 1933 рр. у світлі новітніх досліджень.
7. Джерела ідей. Методи генерації ідей: брейнштормінг, брейнрайтинг.
8. Знищення Запорозької Січі. Доля гетьмана Калнишевського.
9. Мирне врегулювання після Першої світової війни.
10. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних договорів.
11. Міжнародне визнання незалежності України.
12. Міжнародні відносини 70-х – першої половини 80-х років ХХ ст.: від політики розрядки до посилення конфронтації між протилежними системами.

13. Німецька класична школа історіографії Леопольда Ранке.
14. Нові тенденції в міжнародних відносинах другої половини 80-х – початку 90-х років. Закінчення «холодної війни».
15. Об'єднання Галицького і Волинського князівств.
16. Основні риси міжнародних відносин наприкінці XIX – на початку XX ст.
17. Особливості розвитку японської культури. Особливості сучасного стану розвитку польської історіографії.
18. Підготовка та прийняття Конституції незалежної України.
19. Період перебудови. Консолідація українських політичних сил в умовах
20. Предмет, завдання, принципи, методи історіографії.
21. Проголошення Декларації про державний суверенітет України.
22. Перші політичні партії в Україні на початку XX ст.
23. Регіональні конфлікти та проблеми їх розв'язання в умовах біполярного світу.
24. Реорганізація та створення органів влади в Україні після проголошення
25. Риторичний напрям гуманістичної історіографії Італії (Леонардо Бруні, Лоренцо Валла).
26. Самвидав в Україні. Українська громадська група сприяння виконанню
27. Теоретичні і методологічні засади історичної школи «Анналів».
28. Українці у воєнних подіях Північної війни.
29. Характер міжнародної політики України після проголошення
30. Характерні риси головних видів історичних творів середньовіччя: анналів, хронік, історій.

ПИТАННЯ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ У ЗАКЛАДАХ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Історичний профіль, його місце в системі профільного навчання.
2. Розвиток теорії методів навчання у дидактиці.
3. Готовність вчителя до роботи в профільній школі.
4. Методична і технологічна підготовка вчителя історії.
5. Класифікація методів навчання.
6. Критерії оптимального вибору методів навчання історії у старших класах.
7. Роль та місце засобів навчання історії та їх класифікація.
8. Специфіка роботи з історичними та суспільно-політичними джерелами, художньою літературою.
9. Наочні засоби навчання історії та їх використання на уроках історії.

10. Технічні та мультимедійні засоби навчання.
11. Використання на уроках історії умовно-графічної наочності.
12. Методика використання сучасних інформаційних технологій на уроках історії.
13. Основні типи уроків історії.
14. Нетрадиційні уроки історії.
15. Курси за вибором, факультативи, гуртки, консультації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ З ІСТОРІЇ З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

1. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР. Газети від 28 серпня 1991 р.
2. Болонський процес: Документи. З.І. Тимошенко (уклад.). Київ: Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 169 с.
3. Болонський процес: Нормативно-правові документи Болонський процес: Нормативно-правові документи. З.І. Тимошенко (уклад.) З.І. Тимошенко (уклад.). Київ: Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 101с.
4. Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ, Вид. дім «Києво-Могилянської академії», 2011. 395 с.
5. Гордієнко В. В. Історіографія всесвітньої історії. Умань, 2012. 312 с.
6. Гордієнко В. В., Гордієнко Г. М. Історіографія всесвітньої історії : навч. посіб. : в 2 ч. Ч. 1. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. 262 с.
7. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). Київ, 1994.
8. Драч О. О. Зарубіжна історіографія всесвітньої історії. Навчальний посібник Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А. 2015. 164 с
9. Дюпон-Мельниченко Ж.-Б., Ададуров В. Французька історіографія ХХ століття. Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Львів: Класика, 2001. 170 с.
10. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. Пер з фр. Є.Марічева, Л.Погорелової, В.Чайковського. Київ, Основи, 1995. 903 с.
11. Законодавство України про працю: Збірник законодавчих та нормативних актів. Упоряд. М. І. Камлик. Київ: Атіка, 2003. 944 с.
12. Зашкільняк Л. Методологія історії. Львів, 1999. 386 с.
13. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів: ПАІС, 2007. 312 с.
14. Зашкільняк Леонід. Про історичне мислення та роль історика у сучасному світі. Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія,

- міжнародні відносини. Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. Вип. 16. У 2 ч. Ч. 1.
15. Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. Київ: Атіка, 2005. 272 с.
 16. Історик на зламі епох. Станіслав Кульчицький: Матеріали до біобібліографії. Інтерв'ю. Спогади. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. 531 с.
 17. Історіографічний словник : навч. посіб. для студентів історичних факультетів університетів. За ред. С. І. Посохова. Харків. Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2004. 320 с.
 18. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. XX – початок XXI ст.: Навч. посіб. 2-ге вид., без змін. Київ, КНЕУ, 2008. 368 с.
 19. Калакура Я. Українська історіографія. Курс лекцій. Київ, 2004.
 20. Козеллек Р. Минуле майбутнє. Про семантику історичного часу. Київ, Дух і літера, 2005. 380 с.
 21. Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. Зі статтю Ганса-Георга Гадамера. Київ, 2006. 342 с.
 22. Колесник І. І. Українська історіографія XVIII – поч. XX ст. Київ, 2000.
 23. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика 1945 – 1980. Київ: Либідь, 2007. 190 с.
 24. Мартиненко А. К., Мартиненко Б. А. Міжнародні відносини 1945 – 1975 років: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, Видавництво Ліра-Київ, 2007. 366 с.
 25. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті рр.): Підручник В. А.Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. Київ: Либідь, 2003. 558 с.
 26. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 рр.): Підручник Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та Нові підходи до історіописання. За ред. Пітера Берка. Київ Ніка-Центр, 2010. 368 с.
 27. Пометун О., Фрейман Г. Нові підходи до вибору структурування історичної освіти. Історія в школах України. 2000. № 1. С. 2-7.
 28. Приходько А. Урок та інші форми навчання у сучасній методиці викладання історії. Історія в школі. 2006. № 2. С. 32–37.
 29. Проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР. Газети від 28 серпня 1991 р.
 30. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010. 358 с.
 31. Сарбей В. Національне відродження України. К., 1999.
 32. Світлична В. Історія України : Навч. посібник. К., 2003.

33. Священко З. В. Історія міжнародних відносин (XX – початок XXI ст.). Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2010. 337 с.
34. Субтельний О. Україна: історія. К., 1992.
35. Терно С. Методичний апарат підручника: яким він має бути. Історія в школах України. 2004. №5. С. 17–19.
36. Україна в XX столітті (1900-2000) : Зб. Документів і матеріалів / Упоряд.: А. Слюсаренко, В. Гусев, В. Король та ін. К., 2000.
37. Україна в Другій світовій війні. Збірник німецьких архівних документів. Т.3 (1942–1943). Упорядкування Володимира Косика. Львів, 1999.
38. Українські політичні партії кінця XIX – початку XX ст.: Програмові і довідкові матеріали. К., 1993.
39. Щекатунова Г. Моніторинг педагогічних нововведень. Рідна школа. 2009. №4. С. 14–17. С. 2–7.
40. Юницька В.М. Формування хронологічних вмінь у процесі роботи з хронологічною і синхроністичною таблицями. Все для вчителя. 2010. № 4. С. 62–67.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

В останні роки багато сайтів в Internet дають можливість історику використовувати інформацію з недоступних у звичному режимі джерел.

Пошук потрібної інформації – основне завдання користувача у WWW. Для його ефективного виконання у Web-просторі існують спеціальні засоби – так звані пошукові системи. Наведемо адреси найбільш популярних пошукових систем:

<http://online.com.ua>;

<http://www.ukrpost.net>;

<http://www.ukr.net>;

<http://www.google.com.ua>;

<http://mail.bigmir.net>;

Найголовніший український академічний історичний сайт <http://www.history.org.ua> – це сайт Інституту історії України Національної академії наук України та його профільного часопису «Український історичний журнал». На сайті можна переглянути архів «УІЖ». Сайт постійно оновлюється.

Окремі книги (М. Грушевського, І. Борщака, О. Субтельного, Н. Полонської-Василенко) та статті з історії України можна переглянути на сайті www.ukrhistory.narod.ru. Важливу бібліографічну інформацію про наукові видання та автореферати можна знайти на сайті Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського НАН України – www.nbuv.gov.ua.

На сайті www.slownyk.org.ua (або на www.franko.lviv.ua) можна прочитати книги Н. Яковенко «Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.», виданої у 1997 р. та Я. Грицака «Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст.», що побачила світ у 1996 році.

Портал www.litopys.org.ua забезпечить студента первинною інформацією з історії України IX–XIX ст., адже тут він знайде тексти давньоруських та козацьких літописів, а також багатотомну історію України-Русі М. Грушевського, монографій З. Когути, Д. Бовуа та інших авторів.

Сучасну бібліографію та бази даних з історії України розміщено на сайті <http://myslenedrevo.com.ua>.

На сайті <http://archeos.org.ua/> Інституту української археології та джерелознавства ім.М.С.Грушевського НАН України дізнаєтеся про історичні джерела української історії.

Актуальні статті, історичні дослідження висвітлюються на сторінках «Української правди» та у її блозі «Історична правда» <http://www.istpravda.com.ua/>

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСНОЇ ВІДПОВІДІ ПІД ЧАС
ВИПУСКНОГО ЕКЗАМЕНУ: ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ З
МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ**

Відмінно (A) (90 – 100 балів)	Магістрант логічно і глибоко розкрив сутність питання та послідовність подій, показав причино-наслідкові зв'язки, виділив проблемні аспекти та концептуальні особливості, аргументував свої висновки і власну оцінку ґрунтовним аналізом фактологічного та джерельного матеріалу. Магістрант всебічно володіє історіографічним та джерельним матеріалом. При викладі матеріалу чітко формулюються дефініції, правильно використовується фахова термінологія.
Добре (B) (82 – 89 балів)	Магістрант логічно і глибоко розкрив сутність питання та послідовність подій в контексті загальної тематики семінару, показав причино-наслідкові зв'язки, окреслив проблемні аспекти та концептуальні особливості, аргументував свої висновки і власну оцінку ґрунтовним аналізом фактологічного та джерельного матеріалу. Магістрант добре володіє історіографічним та джерельним матеріалом. При викладі матеріалу чітко формулюються дефініції та правильно використовується фахова термінологія.
Добре (C) (74 – 81 балів)	Магістрант логічно і достатньо повно розкрив сутність питання та послідовність подій, показав причино-наслідкові зв'язки, надав загальну характеристику проблемних аспектів та деяких концептуальних особливостей, аргументував свої висновки і власну оцінку аналізом фактологічного матеріалу. Магістрант загалом володіє історіографічним та джерельним матеріалом. При викладі матеріалу Магістрант оперує окремими дефініціями та фаховими термінами.
Задовільно (D) (64 – 73 балів)	Магістрант розкрив сутність питання у загальних рисах та виклав послідовність подій, показав окремі причино-наслідкові зв'язки, виклав загальноновстановлені висновки. Магістрант володіє незначним історіографічним та джерельним матеріалом.
Задовільно (E) (60 – 63 балів)	Магістрант розкрив сутність питання у загальних рисах та виклав послідовність окремих подій, не розкрив причинно-наслідкові зв'язки і частково навів загальноновстановлені висновки. Магістрант володіє незначним історіографічним та джерельним матеріалом.
Незадовільно (FX) (35 – 59 балів)	Магістрант не знає відповіді на запитання.
Незадовільно (F) (1 – 34 балів)	Магістрант не з'явився на екзамен.